

Landbrugscentret, Statens Forsøgsstation Rønhave, 6400 Sønderborg

Bredsåskær contra alm. såskær

Poul Fynbo Hansen

Der er ved sammenligning med alm. såskær kun opnået små og usikre merudbytter for anvendelse af bredsåskæret i vinterhvede og vårbyg. I vinterhvede var merudbyttet 1,0 og i vårbyg 0,5 hkg kerne pr. ha.

Der var ingen betydende vekselvirkninger mellem såskær, såmængde og kvælstofmængder.

Generelt spirer der flere planter frem og dannes flest aks efter bredsåskæret, og forskellen øges med stigende udsædsmængder, men det har ikke haft væsentlig indflydelse på kerneudbyttet.

Indledning

I forsøg 1982 til 1984 på grov sandjord (Jyndeved, JB 1) på morænelerjord (Rønhave, JB 7) og på marskjord (Højer, JB 7) blev et dansk fabrikeret bredsåskær (vingesåskær) sammenlignet med det traditionelle såskær.

Forskellen mellem de 2 såskær er, at udsæden placeres i en såbredde på ca. 5 cm ved bredsåskæret og ca. 2 cm ved traditionelle såskær.

Formålet med bredsåskæret er at give hver enkelt kerne mere vokseplads ved fremspiringen, hvorved der muligvis kunne forventes større kerneudbytte.

Da der muligvis kunne være en vekselvirkning mellem såskær, såmængde og kvælstofgødsning, blev forsøgene anlagt efter følgende plan:

Såskærtype: Alm. såskær og bredsåskær

Rækkeafstand: 11,9 cm

Udsædsmængde:

	Vinterhvede	Vårbyg
a.	200	175 spiredygtige kerner/m ²
b.	400	350 spiredygtige kerner/m ²
c.	600	525 spiredygtige kerner/m ²

Kvælstofgødsning:

Stedets normale N-niveau uden lejesæd \pm 40 kg N/ha.

Forsøgene ved Jyndeved blev vandet efter behov. I 1984 var vanding unødvendig.

I forsøgene blev anvendt 3 forskellige vinterhvedesorter og 4 vårbygsorter.

Resultater

I tabel 1 er vist resultater af 9 forsøg i vinterhvede, hvor der i gennemsnit af alle forsøg blev opnået 1,0 hkg kerne pr. ha i merudbytte for bredsåskæret.

På marskjord ved Højer var der et statistisk sikkert merudbytte på 3,9 hkg kerne pr. ha, mens der på lerjord ved Rønhave ingen forskel var mellem de 2 såskærtyper.

Tabel 1. Udbytte og merudbytte, hkg kerne pr. ha

Forsøgs- sted	Sort	Antal forsøg	Udbytte		Merud- bytte	LSD
			Alm. såskær	Bred- såskær		
<i>Vinterhvede:</i>						
Højer	Kraka	3	63,4	67,3	3,9	1,1
Rønhave	Arminda	3	83,2	82,7	-0,5	n.s.
Rønhave	Vuka	3	72,1	71,8	-0,3	n.s.
Gns.			72,9	73,9	1,0	
<i>Vårbyg:</i>						
Jynde vad	Mirjam	3	46,6	46,7	0,1	n.s.
Højer	Georgie	3	42,3	42,5	0,2	n.s.
Rønhave	Aramir	3	49,7	49,9	0,2	n.s.
Rønhave	Triumph	3	57,8	59,2	1,4	0,7
Gns.			49,1	49,6	0,5	

I vårbyggen var der i gennemsnit af 12 forsøg et merudbytte på 0,5 hkg kerne pr. ha for bredsåskæret. Merudbyttet var kun statistisk sikkert i Triumph på Rønhave.

I tabel 2 og 3 er anført udbytterestultaterne for hhv. vinterhvede og vårbyg ved 3 forskellige såmængder og kvælstofniveauer.

For at kunne vurdere det reelle udslag for såmængderne er udbytterne reduceret med værdien af udsæden.

I tabel 2 ses en antydning af, at merudbytterne for bredsåskær til vinterhvede er størst ved den mindste såmængde og ved laveste kvælstofmængde, når såmængden øges.

I vårbyg er der i modsætning til vinterhveden det største merudbytte for bredsåskær ved de største såmængder og ingen forskel mellem kvælstofmængderne (tabel 3).

Tabel 2. Vinterhvede. Udbytte og merudbytte, hkg kerne pr. ha

(Eksklusiv udsædsmængde $\times 1\frac{1}{2}$)

Lerjord, Højer og Rønhave. Gns. 9 forsøg 1982-84

Spiredygtige kerner/m ²	kg N/ha			Gns.
	120	160	200	
<i>Alm. såskær:</i>				
200	69,3	71,1	71,6	70,7
400	70,2	71,1	72,0	71,1
600	67,5	68,6	69,4	68,5
Gns.	69,0	70,3	71,0	70,1
<i>Merudbytte for bredsåskær:</i>				
200	0,9	1,1	1,2	1,1
400	0,7	0,9	0,3	0,6
600	1,0	1,4	-0,1	0,8
Gns.	0,9	1,1	0,5	0,8

Tabel 3. Vårbyg. Udbytte og merudbytte, hkg kerne pr. ha (Eksklusiv udsædsmængde $\times 1\frac{1}{2}$)

Vandet sandjord, Jynde vad, Lerjord, Højer og Rønhave. Gns. 12 forsøg 1982-84

Spiredygtige kerne/m ²	kg N/ha			Gns.
	62	103	145	
<i>Alm. såskær:</i>				
175	42,0	45,3	45,3	44,2
350	44,5	47,9	49,1	47,2
525	44,9	49,4	49,9	48,1
Gns.	43,8	47,5	48,1	46,5
<i>Merudbytte for bredsåskær:</i>				
175	0,3	0,3	0,4	0,3
350	0,1	0,9	-0,1	0,2
525	1,3	0,5	1,4	1,0
Gns.	0,5	0,6	0,6	0,5

Tabel 4. Antal planter og aks/m² ved alm. såskær samt forøgelsen ved bredsåskær
Vinterhvede, gns. 9 forsøg

Spiredygtige kerner/m ² :	Antal planter/m ²		Antal aks/m ²	
	alm. såskær	bred- såskær	alm. såskær	bred- såskær
200	205	4	467	16
400	394	12	552	26
600	545	15	612	29
Gns.	381	11	543	24
<i>kg N pr. ha:</i>				
120	386	11	531	28
160	373	18	547	16
200	385	2	553	26
Gns.	381	11	543	24

Der er således generelt kun meget små vekselvirkninger mellem såskær, såmængde og kvælstofniveau.

Efter en statistisk test på sikkerheden i forsøgene blev der kun konstateret vekselvirkning i 1 forsøg i vinterhvede.

Ligeledes ifølge beregningerne viser de 21 gennemførte forsøg, at der kun i 3 med vinterhvede og 3 med vårbyg blev fundet signifikant forskel på de 2 såskærtyper.

For at undersøge om der er sammenhæng mellem antal fremvoksede planter og aks ved forskellig såmængde og kvælstofmængde i forhold til såskærtype, blev der optalt planter og aks på 1 m² pr. parcel.

Plantetallet blev bestemt på 1½–2 bladsstadiet umiddelbart efter fremspiring og antal aks lige før høst.

I vinterhvede spirede der lidt flere planter frem efter bredsåskær end efter alm. såskær (tabel 4), og der er tillige dannet ca. 5% flere aks.

For vårbyggens vedkommende er der ingen større forskel på antal fremspirede planter efter

Tabel 5. Antal planter og aks/m² ved alm. såskær samt forøgelsen ved bredsåskær
Vårbyg, gns. 12 forsøg 1982–84

Spiredygtige kerner/m ² :	Antal planter/m ²		Antal aks/m ²	
	alm. såskær	bred- såskær	alm. såskær	bred- såskær
175	151	2	496	37
350	285	2	606	21
525	417	5	661	26
Gns.	284	3	587	29
<i>kg N pr. ha:</i>				
62	280	7	534	21
103	289	-5	605	18
145	284	7	623	48
Gns.	284	3	587	29

de 2 skærtyper (tabel 5). Derimod er der i lighed med vinterhvede dannet ca. 5% flere aks efter bredsåskæret i forhold til de alm. såskær.

Selv om der er fremvokset lidt flere planter og dannet 5% flere aks ved brug af bredsåskær, har det ikke haft nogen større virkning på kerneudbyttet.

Vejledning

Fordelen ved at anvende bredsåskær til korn fremfor de alm. såskær må generelt anses som minimal.

I vinterhvede har der i gennemsnit været lidt større merudbytte for bredsåskær end i vårbyg, men med større variation.

Bredsåskæret har en god jordsøgende evne, men har nogen tendens til at slæbe med våd jord og planterester. Det kan især tænkes at være et problem på jorde med en del rodkrudt.

Det kan derfor ofte være mere påkrævet med en efterharve til udjævning efter bredsåskær end efter alm. såskær.

Forsøgene er gennemført på ret ukrudtsfrie arealer.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Abonnement på Meddelelser fra Statens Planteavlsvforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlsvkontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1985 100,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

ISSN 0105-6514

Trykt i 6.000 eksemplarer.